

به موجب ماده ۶۱ قانون الحاق موادی به قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱، وظایف و اختیارات ستاد و کارگروه‌های استانی تسهیل و رفع موانع تولید به شرح ذیل می‌باشد:

"ماده ۶۱- به منظور بررسی و اتخاذ تصمیم در خصوص حل و فصل مشکلات واحدهای تولیدی، به‌ویژه در موارد مربوط به تکمیل و راه اندازی طرحهای نیمه تمام، تأمین مالی، تعیین تکلیف بدهی‌های معوق و همچنین رفع مشکلات مرتبط با محیط زیست، منابع طبیعی و معادن و رفع موانع صادراتی، به دولت اجازه داده می‌شود نسبت به ایجاد «ستاد تسهیل و رفع موانع تولید» به ریاست وزیر صنعت، معدن و تجارت اقدام کند. وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است ظرف مدت دو ماه از تاریخ ابلاغ این قانون، آیین نامه اجرائی لازم را با مشورت شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی در چهارچوب اختیارات قانونی تهیه کرده و به تصویب هیأت وزیران برساند."

همچنین در ماده (۳) آیین اجرایی ماده (۶۱) قانون الحاق موادی به قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور (مصوبه شماره ۱۴۹۳۸۳/ت/۵۷۰۵۴ هـ مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۲۱ هیئت محترم وزیران) اعلام می‌دارد:

"ماده ۳- وظایف و اختیارات ستاد با رعایت قوانین مربوط به شرح زیر می‌باشد: (اصلاحی ۱۳۹۹/۴/۳۱)

۱- ارایه پیشنهاد اصلاح قوانین، مقررات و ضوابط و رویه‌های مرتبط با تولید و خدمات در زمینه‌های تسهیل امور سرمایه‌گذاری، صادرات، واردات، امور گمرکی، بانکی، مالیاتی، بیمه‌ای، محیط‌زیستی، منابع طبیعی و سایر امور مرتبط با بخش تولید به مراجع ذی صلاح.

۲- بررسی و اتخاذ تصمیم در خصوص حل و فصل مشکلات واحدهای تولیدی در راستای استمرار و ارتقای تولید و اشتغال.

۳- هماهنگی، تدوین و پیشنهاد برنامه سالانه تأمین منابع مالی به منظور تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام و سرمایه مورد نیاز واحدهای تولیدی (سرمایه ثابت و سرمایه در گردش) برای ارایه به مراجع ذی ربط.

۴- بررسی پیشنهادات ارایه شده از سوی واحدهای تولیدی جهت احیا و استمرار تولید و اشتغال از جمله واحدهای در اختیار اداره تصفیه امور ورشکستگی قوه قضاییه و تملک شده توسط بانک‌ها و سایر دستگاه‌های اجرایی.

۵- تعامل با دستگاه قضایی در جهت اجتناب محاکم از صدور احکام منجر به توقف تولید و تعطیلی واحدهای تولیدی."

به موجب ماده (۶۱) الحاقی قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، «ستاد تسهیل و رفع موانع تولید» ایجاد شد تا در چارچوب قانون مزبور اقدام‌هایی را به انجام برساند. تصدیق می‌فرمایند که تفسیر قوانین عادی باید مستلزم رعایت اصول قانون اساسی صورت پذیرد. در همین راستا، وفق اصل (۵۷) قانون اساسی که مبین تفکیک قواست، "قوای حاکمه در جمهوری اسلامی ایران، .... مستقل از یکدیگرند". اصول (۵۸) و (۸۵) قانون اساسی نیز ضمن تبیین صلاحیت انحصاری مجلس شورای اسلامی برای قانونگذاری، مقرر می‌دارد مجلس نمی‌تواند این اختیار را به اشخاص دیگر واگذار نماید. همچنین بر اساس اصل (۱۳۸) قانون اساسی، مصوبات هیأت وزیران نباید مغایر با متن و روح قوانین باشد.

بنابراین از منظر حقوقی، مصوبات ستاد مزبور صرفاً در چارچوب صلاحیت قانونی آن ستاد نافذ و قابل اجرا خواهد بود و نمی‌تواند تصمیماتی از جنس قانونگذاری یا قضایی و مغایر با قوانین موضوعه و یا در تعارض با مصوبات سایر مراجعی که صلاحیت‌های آنها بر اساس قانون تعیین شده، از جمله شورای پول و اعتبار، اتخاذ نماید.

شایان ذکر است رأی مقدماتی «هیأت بررسی و تطبیق مصوبات دولت با قوانین» (شماره ۱۵۰۵۵/هـ ب مورخ ۹۹/۳/۲۶) درخصوص اطلاق ماده (۳) «آیین‌نامه اجرایی ماده ۶۱ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور»، راجع به وظایف و اختیارات ستاد و لزوم مقید بودن آن به رعایت قوانین و مقررات، دلالت بر الزام ستاد به رعایت قوانین و مقررات مربوط دارد. استحضار دارند که رأی مزبور متعاقباً (حسب نامه ۲۱۸۱۵/هـ ب مورخ ۱۳۹۹/۴/۱۸) به تأیید ریاست مجلس رسید و صدر ماده ۳ آیین‌نامه ماده ۶۱ قانون در حد مغایرت با رأی نهایی مجلس، ملغی/لاثر می‌باشد.

با عنایت به موارد فوق به استحضار می‌رساند مفاد ماده (۶۱) قانون الحاق موادی به قانون رفع موانع تولید و ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی آن در خصوص وظایف و اختیارات ستاد تسهیل و رفع موانع تولید بسیار عام و مجمل می‌باشد. بدیهی است دخالت ستاد تسهیل در اموری که نهایتاً دارای ماهیت بانکی و در حدود صلاحیت شورای پول و اعتبار بوده و خارج از حدود تخصصی ستاد تسهیل می‌باشد موجب ایجاد مشکلات زیادی برای شبکه بانکی می‌گردد. همچنین تحمیل مصوبات غیر کارشناسی و مغایر با قوانین و مقررات بالادستی به منظور رفع موقت بحران یک بنگاه اقتصادی و یا دخالت در حوزه قوانین و مقررات بانکی به بهانه حمایت از تعداد معدودی از واحدهای تولیدی و ابلاغ مستقیم آن به سیستم بانکی، علاوه بر دخالت در حوزه وظایف و اختیارات شورای پول و اعتبار و خاصاً بانک مرکزی به عنوان تنها مرجع صلاحیتدار قانونی برای تبیین عملکرد صحیح بانک ها و موسسات اعتباری و ناظر بر آنها، باعث انتقال ریسک از اینگونه بنگاه‌ها به بانک‌ها می‌شود که نهایتاً این امر موجب اختلال در مکانیسم بازپرداخت منابع سپرده گذاران و عدم ایفای تعهدات به سهامداران خود خواهد شد و این موضوع تبعات جبران ناپذیری را برای کشور به همراه خواهد داشت. در صورت ورشکستگی بانک علاوه بر اینکه چند میلیون نفر سپرده گذار متأثر خواهند شد، ریسک ورشکستگی به سایر بانک‌ها نیز تسری یافته و بحران اجتماعی و سیاسی عمیق تر و غیرقابل جبرانی به وجود خواهد آمد.

همانگونه که استحضار دارند سیستم بانکی در حال حاضر با مشکلات زیادی از جمله کمبود منابع (به دلایلی از قبیل میزان قلیل توجه مطالبات بانک ها از دولت، حجم بالای دارایی های منجمد بانک ها از قبیل املاک تملیکی و سرمایه گذاری های صورت گرفته در بخش ساختمان و مطالبات معوق بانک ها از اشخاص حقیقی و حقوقی)، کاهش بودجه عمرانی دولت و ایجاد فشار مضاعف به بانک های عامل جهت تامین مالی پروژه های دولتی، فرار سپرده های بانکی به دلیل جذابیت سایر بازارها، افزایش قیمت تمام شده پول در بانک‌ها و اضافه برداشت بانک ها روبروست. لذا تصویب و الزام بانک ها به اعطای تسهیلات به بنگاه های اقتصادی راکد و یا فاقد برنامه های عملیاتی و مالی، موجب تشدید مشکلات بنگاه ها و بانک ها خواهد گردید

به رغم مراتب فوق، ستاد تسهیل و رفع موانع تولید، در موارد متعدد بدون رعایت حیطة صلاحیت قانونی خود و با عدول از مبانی و اصول حقوقی و اصل تفکیک قوا، تصمیماتی مغایر با قوانین و مقررات جاری در حوزه پولی و بانکی اتخاذ نموده که به عنوان نمونه به موارد زیر جلب می‌نماید:

۱- مغایرت بند (۵) شصت و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۹۷/۱۱/۲۹، بندهای (۵) و (۶) شصت و یکمین جلسه مورخ ۱۳۹۷/۰۹/۱۲ و بند (۲) هفتاد و چهارمین جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۲/۰۹ ستاد تسهیل و رفع موانع تولید مبنی بر تکلیف بانک‌ها و موسسات

اعتباری به اعطای تسهیلات به اشخاص دارای سابقه چک برگشتی رفع سوء اثر نشده با ماده (۵) مکرر قانون جدید صدور چک مصوب مجلس شورای اسلامی؛

۲-مغایرت بند (۱۱) پنجاه و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۷/۰۷/۱۶ و بندهای (۴) و (۶) شصت و یکمین جلسه مورخ ۱۳۹۷/۰۹/۱۲ ستاد تسهیل و رفع موانع تولید مبنی بر تکلیف به اعطای تسهیلات به اشخاص دارای بدهی غیر جاری با ماده (۱۱) آیین نامه نحوه وصول مطالبات غیر جاری مؤسسات اعتباری مصوب شورای پول و اعتبار؛

۳-مغایرت بندهای (۱)، (۲)، (۳) و (۴) پنجاه و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۷/۰۷/۱۶ ستاد تسهیل و رفع موانع تولید مبنی بر عدم رعایت شرایط مربوط به ذی نفع واحد/اشخاص مرتبط/تسهیلات و تعهدات کلان با آیین نامه تسهیلات و تعهدات کلان مصوب شورای پول و اعتبار؛

۴-مغایرت بندهای (۷) و (۱۳) پنجاه و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۷/۰۷/۱۶، بند (۲۳) پنجاه و نهمین جلسه مورخ ۱۳۹۷/۰۸/۲۱، بند (۶) شصت و دومین جلسه مورخ ۱۳۹۷/۱۰/۰۳، بندهای (۲)، (۳)، (۴) و (۶) شصت و سومین جلسه مورخ ۱۳۹۷/۱۰/۱۷ و بندهای (۲) و (۳) شصت و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۹۷/۱۱/۲۹ ستاد تسهیل و رفع موانع تولید مبنی بر الزام بانکها به امهال بدهی های شرکتها بدون رعایت بحث پیش پرداخت، نوع عقد، مدت امهال و ... با لزوم رعایت دستورالعمل نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری مصوب شورای پول و اعتبار؛

۵-مغایرت بند (۱۱) پنجاه و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۷/۰۷/۱۶ و بند (۱) هفتاد و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۲/۱۶ ستاد تسهیل و رفع موانع تولید مبنی بر الزام بانکها به خارج نمودن واحد تولیدی از سرفصل بدهکاران غیر جاری بدون در نظر گرفتن بدهی غیر جاری و چک برگشتی با مواد (۴)، (۱۱) و (۱۵) آیین نامه وصول مطالبات غیر جاری مؤسسات اعتباری مصوب شورای پول و اعتبار؛

۶-مغایرت بند «الف» نود و یکمین جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۹/۰۵ ستاد تسهیل و رفع موانع تولید مبنی بر تکلیف بانکها در خصوص اولویت اقدامات اجرایی علیه وثایق رهنی با بند «الف» ماده (۱۹) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور؛

۷-مغایرت بند «ب» نود و یکمین جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۹/۰۵ ستاد تسهیل و رفع موانع تولید مبنی بر ارائه تسهیلات، تعهدات و خدمات بانکی، عدم انسداد حسابها و ارائه دسته چک و عدم جلب یا ممنوع الخروجی مدیران واحدهای تولیدی در صورت مکفی بودن ارزش وثایق با مواد (۴) و (۱۱) آیین نامه وصول مطالبات غیر جاری مؤسسات اعتباری مصوب شورای پول و اعتبار و ماده واحده لایحه قانونی ممنوعیت خروج بدهکاران بانکی؛

۸-مغایرت بندهای (۸)، (۱۰) و (۱۵) پنجاه و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۷/۰۷/۱۶ ستاد تسهیل و رفع موانع تولید مبنی بر الزام به پذیرش دارایی خاصی به عنوان وثیقه تسهیلات با ماده (۶) آیین نامه اجرایی فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا.